

Op 19 maart 2025 zijn bij de raadsgriffie vragen binnengekomen van de heer Ouwehand van de fractie PvdA gericht aan de voorzitter van de Raad op grond van ex artikel 35 van het Reglement van Orde voor de vergaderingen en andere werkzaamheden van de Raad. Het college van Burgemeester en Wethouders beantwoordt de vragen als volgt.

Betreffende beantwoording schriftelijke vragen van de heer Ouwehand (PvdA) inzake Artikel 35 vragen subsidieverlening Vestzaktheater 2025 - 2028.

Geacht college,

Allereerst willen wij u bedanken voor de beantwoording van onze vragen op 25 februari jl. Naar aanleiding van deze antwoorden hebben wij nog enkele aanvullende vragen. In de Cultuurnota is vastgelegd dat talentontwikkeling betekent dat het culturele ecosysteem de juiste randvoorwaarden en faciliteiten biedt, zodat inwoners zich binnen een specifieke discipline kunnen ontwikkelen van beginner tot volleerd cultureel professional¹. Dit vraagt om een infrastructuur waarin alle disciplines gelijke kansen krijgen op oefen- en speelruimte. De keuze om theater niet volwaardig mee te nemen in de besluitvorming over het Vestzaktheater, en mogelijk ook bij de Bonbonnière, staat haaks op deze ambitie. Daarom willen wij nadere verduidelijking over de afwegingen die hierin zijn gemaakt en hoe het college borgt dat alle disciplines daadwerkelijk gelijke kansen krijgen.

Gebrek aan inspraak van theatermakers en betrokkenen

Uit de lijst met gesprekspartners blijkt dat vooral is gesproken met personen die een faciliterende en ondersteunende rol in de muziek hebben, zoals beleidsmakers, opleidingsmanagers en organisatoren². Dit zijn echter geen mensen met inhoudelijke expertise op het gebied van theater. Het Vestzaktheater was primair een speelplek voor theatergezelschappen, en ook in de Bonbonnière worden vooral theaterproducties opgevoerd. Toch lijkt het theaterveld nauwelijks betrokken te zijn bij de afwegingen over de toekomst van deze locaties.

- 1. Waarom zijn theaterpartijen zoals De Theatermakerij en andere gezelschappen die eerder in het Vestzaktheater en de Bonbonnière speelden, niet actief betrokken bij de besluitvorming over de toekomst van het theater?**

Antwoord:

Het Vestzaktheater is eigendom van de gemeente en wordt verhuurd aan Concordia. Concordia verhuurt deze locatie aan de stichting Vestzak per 1 januari 2025. Concordia is

¹ “Enschede investeert met haar nieuwe cultuurbeleid in 5 specifieke talentontwikkelingstrajecten: film, muziek, hedendaagse beeldende kunst, experimentele media (crossmediale kunst) en theater. Voor deze disciplines geldt[t] dat in Enschede de faciliteiten, onderwijsinstellingen, educatieve programma's, podia, doorverwijzingsmogelijkheden en begeleiding aanwezig zijn om personen van beginnend talent op te leiden tot een hoogwaardig cultureel professional.”

Cultuurnota Enschede, Hoofdstuk 4 – Talentontwikkeling, p. 21

<https://enschede.bestuurlijkeinformatie.nl/Document/View/6383b898-d83d-4fcf-8713-a39742009626>

² Rapport Kwartiermaker Vestzaktheater, Bijlage 1: Bronnen en gesprekspartners, p. 24

<https://drive.google.com/file/d/1Bw3iYVQW9-qCzMspHYReXpWal4QVFLKz/view>

bevoegd om dit besluit te nemen en maakt haar eigen afweging over de keuze aan wie zij (onder)verhuurt. Nadat Concordia het besluit had genomen om de theaterfunctie af te stoten, zijn zij benaderd door de huurders van het Vestzak en andere theatermakers. Op basis van deze gesprekken zijn er twee lijnen ontwikkeld. De eerste lijn is de invulling van het Vestzaktheater. In samenwerking met Artez heeft een kwartiermaker de opdracht gekregen om tot een voorstel te komen voor de toekomstige invulling. Hiervoor heeft de kwartiermaker verschillende gesprekken gevoerd waaronder met de "club van acht" die bestaat uit experts uit het theaterveld en gebruikers van het Vestzaktheater. Weliswaar ligt in de invulling van het Vestzak de nadruk op muziek, ook is er rekening gehouden met ruimte voor de gebruikers van het Vestzak en theater. Dit is opgenomen in het plan.

De tweede lijn in de gesprekken was het huidige gebruik van de Bonbonnière door theatermakers. De Bonbonnière is nog steeds in gebruik als Filmzaal. Er is op dit moment geen sprake van een andere/nieuwe invulling. Naast de huidige filmprogrammering is er ruimte voor theater. Concordia heeft gesprekken gevoerd met de "club van acht" waar de Theatermakerij onderdeel van uit maakt en andere theatermakers over de invulling van deze vrije ruimte naast de filmprogrammering. De momenten waarop Concordia theater programmeerde worden vrijgehouden voor verhuringen. Daardoor is er zelfs meer ruimte dan voorheen voor partijen uit de stad, zoals amateurgezelschappen, koren en collega culturele instellingen en makers. Culturele partijen huren bij Concordia tegen cultureel, kostendekkend tarief.

2. Hoe heeft het college geborgd dat de stem van theatermakers is meegenomen?

Antwoord:

Nadat Concordia haar theaterfunctie had afgestoten is het College benaderd door verschillende theatermakers en de 'club van acht'. Op basis van de input uit deze gesprekken heeft de gemeente Concordia en Artez verzocht om voor de toekomstige invulling van het Vestzaktheater en het gebruik van de Bonbonnière (naast de filmprogrammering) in gesprek te gaan met deze partijen om te kijken op welke wijze hun wensen en zorgen geborgd konden worden. Dit heeft Concordia gedaan. Zij zijn in gesprek gegaan met alle partijen, hebben meegedacht in oplossingsrichtingen en andere locaties voor partijen die (vervangende) ruimte zochten. Hiervoor is ook de cultuurcoach ingezet. Concordia heeft in de Bonbonnière nu meer ruimte voor invulling door theatermakers. De kwartiermaker voor het Vestzaktheater heeft gesprekken gevoerd en waar mogelijk geprobeerd dit in te passen in het programma. Het College heeft het ingediende plan van de stichting Vestzak voor de periode 2025 - 2028 hierop getoetst. Uit het overzicht van de gesprekspartners en de ruimte in de nieuwe programmering van het Vestzak voor theater, blijkt dat hier rekening mee is gehouden, ondanks dat het accent op muziek ligt.

3. Hoe rijmt dit met de vastgelegde ambitie voor het aan willen bieden van volwaardige talentontwikkelingstrajecten?

Antwoord:

Het College heeft oog voor het faciliteren van verschillende vormen van kunst en cultuur ook de theaterpodiumkunsten. Mochten de plannen voor het Warenhuis door gaan en de plannen voor het Muziekkwartier zijn uitgevoerd komen er in de toekomst meer faciliteiten voor theatermakers en amateurverenigingen. Voor de periode 2025 - 2028 heeft het College voor de invulling van het Vestzaktheater gekozen voor het accent op (pop)muziek.

De (pop)muzieklijn is een belangrijke doorgaande talentontwikkelingslijn van de vooropleiding Artez met Kaliber, Metropool als poppodium en Booster als festival. De invulling van het Vestzaktheater sluit aan op wensen uit het veld en versterkt deze talentontwikkelingslijn.

Onrealistische alternatieven voor theater

In het kader van talentontwikkeling en eerlijke toegang tot speelruimte voor amateurverenigingen en koren, zou het logisch zijn als de gemeente actief inzicht heeft in de beschikbaarheid van geschikte locaties in Enschede.

4. Kan het college aangeven op welke feiten en analyses het haar oordeel baseert dat er voldoende alternatieve locaties beschikbaar zijn en hoe is bij deze beoordeling rekening gehouden met de technische en logistieke eisen van theater?

Antwoord:

Het College heeft recent geen onderzoek gedaan naar alle beschikbare geschikte locaties voor theater in de Enschede. Wel is er gekeken naar het gebruik van het Vestzak en de Bonbonnière door theatergezelschappen. Het Vestzaktheater werd de afgelopen jaren door één gezelschap gebruikt als repetitieruimte. Zij hebben inmiddels een alternatief gevonden. De Bonbonnière werd niet als repetitieruimte gebruikt. Het aantal amateurgezelschappen dat het Vestzaktheater of de Bonbonnière gebruikte als speelplek was in 2024 7. De Bonbonnière blijft vanaf 2025 beschikbaar en op meer momenten dan voorheen. De verwachting is dat de gezelschappen die voorheen gebruik maakten van het Vestzaktheater of Bonbonnière dit nu kunnen doen binnen de beschikbare ruimte in de programmering van het Vestzaktheater of de ruimere mogelijkheden van de Bonbonnière.

Daarnaast wordt er op dit moment onderzoek gedaan naar een normenkader voor maatschappelijke voorzieningen. In dit onderzoek wordt cultuur ook meegenomen. Het onderzoek gebeurt in samenwerking met Hengelo. De verwachting is dat dit onderzoek eind 2025/begin 2026 wordt opgeleverd.

Het college verwijst in de beantwoording van 25 februari naar schoolgebouwen en kerken als mogelijke alternatieve locaties voor theater.

5. Hoe beoordeelt het college de geschiktheid van deze locaties, gezien hun vaak beperkte faciliteiten op het gebied van akoestiek, belichting en repetitiemogelijkheden?

Antwoord:

Het College heeft geen inzicht in alle locaties en faciliteiten per locatie. Het College heeft wel onderzoek laten doen door Bureau Buiten naar de behoefte aan ruimtes voor culturele ondernemers. In dit onderzoek zijn ook theatermakers meegenomen. De verschillende locaties zijn meer of minder geschikt voor theater, dat is afhankelijk van de maker(s) en de gewenste uitvoering. Ditzelfde geldt voor andere kunstvormen, zoals muziek, zang en dans. De gemeente faciliteert podia waar opgetreden kan worden, maar geen specifieke repetitie en/of oefenruimtes. Dit is nu geen onderdeel van het gemeentelijk beleid.

6. Indien het college van mening is dat schoolgebouwen en kerken volwaardige alternatieven zijn voor bestaande theaterpodia, op welke manier heeft het college beoordeeld dat deze locaties daadwerkelijk voldoen aan de technische en logistieke randvoorwaarden?

Antwoord:

Zie antwoord vraag 4

Het Makelpunt biedt geen structurele oplossing

Het Makelpunt wordt door de gemeente gepresenteerd als een oplossing voor het tekort aan repetitie- en speelruimtes. Echter, uit de praktijk blijkt dat er in de avonduren nauwelijks geschikte ruimtes beschikbaar zijn en dat structurele reserveringen niet goed mogelijk zijn. Dit maakt het voor gezelschappen lastig om op de lange termijn te plannen. Een consistent aanbod van repetitie- en presentatieruimte is nodig om een talentontwikkeltraject te realiseren.

- 7. Hoe gaat het college ervoor zorgen dat het Makelpunt niet alleen incidentele oplossingen biedt, maar ook structurele en betrouwbare beschikbaarheid creëert voor (beginnende) theatermakers, inclusief de technische en logistieke randvoorwaarden die hiervoor nodig zijn?**

Antwoord:

Het Makelpunt is bedoeld om aanbieders van ruimtes en mensen die ruimtes nodig hebben met elkaar te verbinden. Met als doel om bestaande ruimtes beter te benutten en partijen die ruimtes zoeken beter te faciliteren. Het Makelpunt is net gestart en heeft inmiddels 82 ruimtes ter beschikking. De medewerkers van het Makelpunt stimuleren organisaties om hun ruimtes aan te bieden. De verwachting is dat het aantal ruimtes dat wordt aangeboden zal toenemen. Dit zijn ruimtes die incidenteel beschikbaar zijn, maar ook structureel beschikbaar voor dagdelen. Het klopt dat niet alle ruimtes over de technische en logistieke randvoorwaarden beschikken.

Enschede, 8 april 2025

Burgemeester en Wethouders van Enschede,
de loco-Secretaris, de Burgemeester,

E.A. Smit

R.W. Bleker

Transparante besluitvorming en tijdige inspraak bij de Bonbonnière

Bij het Vestzaktheater heeft het college aangegeven dat er geen openbare oproep nodig was voor een nieuwe invulling, omdat Concordia de hoofdhuurder bleef. Hierdoor is de keuze voor onderverhuur achter gesloten deuren gemaakt, zonder bredere verkenning van alternatieve culturele invullingen. Dit betekende dat het theaterwerkveld niet betrokken was bij de besluitvorming en talentvolle theatermakers geen eerlijke kans kregen op toegang tot speelruimte.

De Bonbonnière dreigt nu hetzelfde pad te volgen. Als de raad pas betrokken wordt als de plannen al vastliggen, is het te laat om een volwaardige afweging te maken en de belangen van het theaterwerkveld mee te wegen. Wat de PvdA betreft moet de besluitvorming deze keer transparanter verlopen en moet de raad tijdig inspraak krijgen.

- 8. Hoe gaat het college ervoor zorgen dat de besluitvorming over de Bonbonnière open en eerlijk verloopt, en dat de raad tijdig wordt betrokken, zodat dezelfde fouten als bij het Vestzaktheater worden voorkomen?**

Antwoord:

Op 23 oktober 2024 heeft tussen de club van acht en raadsleden een gesprek plaatsgevonden. In dat gesprek hebben leden van de 'club van acht' hun zorgen geuit over de toekomstige invulling van de Bonbonnière. Tijdens de technische sessies over de huisvesting van culturele instelling is de toekomst van de Bonbonnière ter sprake gekomen. Zowel in de bijeenkomst op 23 oktober als tijdens de technische sessie is uitgelegd dat vanwege het DIDAM-arrest het niet mogelijk is om als gemeente een pand één op één te verhuren aan één partij. Wel is het mogelijk om gezamenlijk de procedure vorm te geven ten behoeve van een toekomstige invulling. De gemeente heeft de 'club van acht' aangeboden om in gesprek te gaan over het vormgeven van deze procedure voor de Bonbonnière, ingeval de raad een positief besluit neemt over het Warenhuis.

In het voorstel dat aan uw raad wordt voorgelegd over het Warenhuis, wordt aangegeven wat de inhoudelijke en financiële kaders zijn voor de toekomstige invulling van de Bonbonnière. Wij gaan altijd voor een open en eerlijk proces.